

SWAHILI FORUM 18 (2011):245-247

MAPITIO YA KITABU

Hilal, Nasra Mohammed. 2007. *Mfinyanzi Aingia Kasri – Siti Binti Saad, Malkia wa Taarab*. Dar es Salaam: Mkuki na Nyota, kurasa 90, ISBN: 9987449468.

Mpitiaji: Nasra M. Hilal alikuwa mtangazaji wa Radio Tanzania Zanzibar, pia alikuwa akijishughulisha na kazi za utafiti wa makabila mbalimbali ya wanawake - kazi anayoendelea nayo mpaka sasa. Nilipata kusikiliza mhadhara wake ambao ulikuwa na maigizo ya video kuhusu maisha ya Siti binti Saad katika mwaka 2005. Nilivutiwa na maigizo hayo yaliyoonesha mazingira ya maisha ya mwanamke wa wakati huo na kuona namna alivyoweza kuinua jina lake na kuendeleza sanaa ya taarabu katika visiwa vya Zanzibar. Hivyo nilipopata nakala ya kitabu chake nimepata hamu ya kukisoma na kukifanyia mapitio .

Jina la Siti Binti Saad ni maarufu kwa wenyeji wa Afrika ya Mashariki, watafiti wa utamaduni pwani ya Afrika Mashariki, wapenzi wa lugha ya Kiswahili na hasa taarabu ya Zanzibar (Robert 1967, Mgana 1991, Mohammed 2005, Traore 2007).¹

Mfinyanzi Aingia Kasri – Siti Binti Saad, Malkia wa Taarab ni kitabu kinachoeleza historia ya Siti binti Saad aliyejulikana kwanza kwa jina la Mtumwa binti Saad, kutokana na utafiti uliufanywa kwa wale waliohusiana naye na waliokuwa pamoja naye. Imeelezwa kuwa ni mwanamke wa kwanza Afrika Mashariki aliyeweza kukiuka vikwazo kadha kufikia kuwa mwimbaji maarufu wa nyimbo za taarabu. Mafanikio ya Siti yameelezwa kwa kufafanua matatizo aliyoyapata katika jamii yake katika kuendelea na hatua za kujinyanyua kiuchumi, hata hivyo alipambana nayo na aliweza kufanikiwa. Historia ya Siti imejitokeza kuwa ya kipekee kutokana na matendo yake katika jamii iliyo na utamaduni wa kuwaweka wanawake kutojitokeza hadharani hasa kwa kuimba kwa wakati huo. Siti akiwa mwanamke aliyepata misukosuko mbalimbali ya kukatisha tamaa katika maisha yake ikiwemo ya ndoa yake, aliweza kuhimili na kupambana nayo na kuweza kufikia kuwa mtu maarufu na wa kuheshimika ndani na hata nje ya mipaka ya jamii yake.

Mfinyazi Aingia Kasri kimemchora Siti kwa kueleza tabia yake ya kukabiliana na matatizo yake tokea utotoni kwake. Siti hakuwahi kupata elimu ya madrasa wala ya skuli bali alipata kujifunza na kushiriki katika kazi za kijijini kwake ikiwemo kazi ufinyanzi. Alionyesha heshima kwa jamii yake na aliishi nje ya kijiji chake pale alipokua katika ndoa na kurudi kijijini kuendelea kuishi kwao ndoa yake ilipovunjika. Siti hakuacha kujitafutia njia ya kujikimu alipokuwa katika hatua mbalimbali za maisha yake. Alipokuwa kijijini alikuwa akifinyanga vyungu na kuuza hata walivyofinyanga wengine. Hasara aliyoipata katika kazi hii ya kuanguka na kuvunjika vyungu vyote ilimtia Siti katika mtihani mwingine. Aliendelea

---

¹ Shaaban, Robert. 1967. Wasifu wa Siti Binti Saad. Dar es Salaam: Nelson; Mgana, Issa. 1991. *Jukwaa la Taarab Zanzibar*. Helsinki: MediAfrica; Khamis, Said Ahmed. 2005. Clash of Interests and Conceptualisation of Taarab in East Africa. *Swahili Forum* 12: 133-159. <http://www.ifeas.uni-mainz.de/SwaFo/SF12Khamis.pdf>; Traore, Flavia Aiello. 2007. Women's Taarab Lyrics in Contemporary Zanzibar. *Swahili Forum* 14: 181-195. http://www.ifeas.uni-mainz.de/SwaFo/SF_14_10%20Aiello.pdf.

kukaa kijijini na baadae aliolewa tena na kwenda kuishi mjini. Ndipo, Siti alipoanza kupata kujifunza kuimba. Kwa shauku aliyokua nayo aliweza kuanza kazi hiyo bila ya kusubiri mume wake ambaye alikuwa kasafiri. Baada ya mume wake kurudi na kupata tetesi ya maisha ya mke wake wakati aliposafiri kulipelekea kuvunjika kwa ndoa hiyo. Haya alipambana nayo na kupiga moyo konde na kujidhatiti katika kuimarisha lengo lake.

Historia ya Siti inaleta mvuto kwa kuonyesha uimara wake katika matendo yake. Aliweza kufunzwa kuimba wakati hakujua kusoma wala kuandika Kiarabu wala Kiswahili, lugha kuu ambazo zilifundishwa katika visiwa vya Zanzibar wakati huo. Kwanza alifundishwa kusoma Kurani na alifaulu kupata lafudhi nzuri ya Kiarabu. Kutokana na kipaji chake cha kuwa na moyo mwepesi wa kuhifadhi na kupata lafudhi nzuri, Siti alinyanyukia kuwa mwimbaji bora katika Kiswahili, Kiarabu hata na nyimbo za Kihindi.

Siti alibaki katika kufikia mafanikio yake licha ya kuendelea kusemwa maneno dhidi yake hasa ya kukiuka utamaduni wa mwanamke wa wakati wake na kujiweka mjini kwa kushirikiana na wanaume katika kuimba, pia alipata kejeli za watu wa mjini kumuona yeye anatoka shamba - atayawezaje ya mjini. Siti alijidhatii kuendelea na kazi yake na chini ya uongozi wa mwalimu wake alipata moyo wa kuendelea mpaka kufikia siku ya kutokeza hadharani.

Mfinyazi Aingia Kasri kimeandikwa kwa kutoa msukumo wa kuvutia katika kueleza kwake na kutaka kufuatilia zaidi maisha ya Siti ambayo mafanikio yake hayakupatikana kwa urahisi. Mbali na juhudi aliyoichukua katika kujifunza na uhodari aliokuwa nao, mkosi ulimfika siku yake ya kwanza katika kuonesha ubingwa wake wa kuimba, sauti kamwe haikutoka! Wapinzani wake walipata kuendeleza bezu juu yake na kufikiri kweli Siti hatoweza kupambana na mambo ya mjini. Kitendo hicho kilimvunja moyo lakini hakukata tamaa. Juhudi yake ya kuanza tena kwa mbinu mpya ndio ikawa mwanzo wa kufanikiwa kwa Siti katika uimbaji wa taarabu. Ikawa Siti anapoimba washabiki waliongezeka siku hata siku; hivyo Siti aliweza kustawisha uwanja huu wa taarabu ambao mpaka leo ni maarufu katika Zanzibar na mwambao wa Afrika ya Mashariki.

Sifa zake zilifika mpaka kwenye jumba la Mfalme yaani Kasri, na aliitumia nafasi hiyo kuonyesha ubingwa wake na aila ya Mfalme iliipenda sauti yake. Kuanzia wakati huo ikawa kikundi cha Siti hualikwa kwenda kupiga taarabu kwenye Kasri mara nyingi zaidi kuliko vikundi vingine. Aliendelea kupata umaarufu na kutunzwa vitu vya thamani. Fani ya taarabu ilianza kuenea zaidi. Jina la kitabu, *Mfinyanzi Aingia Kasri – Siti Binti Saad* ndipo kilipopata jina lake.

Mbali ya kueleza juhudi aliyokuwa nayo Siti katika kufikia mafanikio na uimarikaji wa taarabu Zanzibar pia *Mfinyazi Aingia Kasri* kimeeleza, ujumbe na mafunzo baadhi ya nyimbo alizoimba Siti na kati ya hizo baadhi alizitunga mwenyewe. Siti ameelezwa kuwa msanii si katika kuimba tu bali pia aliendelea fani ya utunzi wa nyimbo kadha. Nyimbo za Siti ziliwavutia wasikilizaji mbalimbali kwa sababu ziliweza kugusa sehemu mbalimbali za jamii.

Aligusia nyimbo za mapenzi (*Sahibu mwandani*), zinazowagusa wanyonge, watawala na pia kufichua matukio maovu yaliyokuwa yakitendeka (*Kijiti*) na pia kupambana na wale waliondelea kumdharau na kumpiga vita (*Nauliwani, Kigalawa*). baadhi ya nyimbo zilizobaki katika fasihi simulizi kwenye michezo ya watoto ambayo ilikua ni sehemu ya nyimbo za Siti (*Mtoto mnara, Hakuna gogo pumbavu*). Sura moja kubwa imefafanua nyimbo hizo na kuleta mvuto zaidi kwa wasomaji (uk. 49-87). Siti aliweza kuendeleza fani hii ya uimbaji kwa kujiweka na kuhifadhi akiwa mwanamke mwenye heshima yake wakati wote.

Katika kuandika kitabu hiki Nasra M. Hilal amekiri kuwa amepata mengi kwa mwandishi Shaaban Robert, gwiji wa Kiswahili. Kuna tafauti kubwa kati ya matumizi ya lugha katika vitabu hivi. Kwanza kwa kuzingatia muda wa uchapishaji na pili utaalmu wa fani yenyewe. *Wasifu wa Siti Bint Saad* cha Shaaban Robert kimechapishwa mwaka 1967 na *Mfinyanzi Aingia Kasri* kimechapishwa mwaka 2007 vimepishana kwa kiasi ya miaka 40. Lugha aliyoitumia Shaaban ni ya kifasihi zaidi kuliko ile aliyotumia Nasra M. Hilal. Kuna maneno mengi katika *Wasifu wa Siti Binti Saad* yanahitaji ufafanuzi, si rahisi kufahamika na ndio mwisho wa kitabu (uk. 65-77) kuna sura ya kueleza maneno hayo. Lakini kwenye *Mfinyanzi Aingia Kasri* hakuna orodha hiyo na hata kama ingalikuwepo ingekuwa ni kwa maneno machache tu.

Kwa ujumla *Mfinyanzi Aingia Kasri* ni kitabu kinachomweleza Siti na maisha yake. Moyo wa kujidhatiti katika kujifunza na msukumo kutoka kwa mwalimu wake kuliimarisha juhudi yake katika kufikia mafanikio. Ustahamilivu wake ni mfano bora wa mwanamke katika kupata maendeleo. Aliweza kuendeleza kazi yake na kutunza heshima yake bila ya kujali maneno ya kuvunja moyo. *Mfinyanzi Aingia Kasri* ni fumbo kwa kejeli aliyokuwa akifanyiwa Siti, na mafanikio yake yalikomfikisha: Alitoka katika tabaka la chini bali alithaminika kutokana na ujuzi wake. Siti aliweza kueneza utamaduni wa taarabu katika Afrika Mashariki, nchi za Bara Hindi na Arabuni. Siti alijifunza zaidi katika safari hizo na pia alijifunza mengi alipokutana na mwimbaji maarufu wa Misri, Ummukulthum. Kazi zilihifadhika kwa kujitokeza waliosaidia kuweka kumbukumbu za rikodi za nyimbo zake kwenye santuri.

Mfinyanzi Aingia Kasri ni kitabu kinachotoa taswira ya mwanamke wa Afrika ya Mashariki aliyepata mafanikio kwa juhudi za kujifunza kwa taabu. Ni kitabu kinachotoa mafunzo na kueleza kuwa bidii inahitajika katika kufikia ufanisi. Pia moyo wa kujitolea aliokua nao Siti umeweza kuweka alama katika historia ya fani taarabu Afrika Mashariki. Ni kitabu kinachohitaji kusomwa katika kuongeza ujuzi katika sanaa ya taarabu na kujifunza kuwa mafaniko hupatikana kwa mbinu, juhudi na kujidhatiti.

Asha Khamis Hamad